

Ігнатов Сергій Олександрович,
викладач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ (БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР)

Сьогодні розвиток України триває в напрямку набуття повноправного членства в Європейському Союзі (далі – ЄС) та в Організації Північноатлантичного договору (далі – НАТО).

Для нормативно-правового забезпечення визначеного курсу у 2018 році було прийнято Закон України «Про Національну безпеку» [1]. У представленому Законі закріплено, що сектор безпеки і оборони являє собою систему органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України [1].

До складу сектору безпеки і оборони України на правах самостійного суб'єкта входить Національна поліція України, перспективи розвитку якої у безпековому вимірі конкретизовано у Стратегії національної безпеки України. Нагадаємо, що відповідна Стратегія була прийнята на засідання Ради національної безпеки та оборони України і затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 року [2].

Як випливає з тексту, до основних напрямів державної політики національної безпеки України належить реформування та розвиток розвідувальних, контррозвідувальних і правоохоронних органів. Зокрема, Національна ж поліція як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовуватиметься через Міністра внутрішніх справ України, виконуватиме функції у сферах протидії злочинності, зокрема організованим, та забезпечення громадського порядку; для підтримання громадського порядку на місцях органи місцевого самоврядування створюватимуть у межах власних бюджетів муніципальну поліцію [2].

З цього приводу виникає низка запитань. По-перше, якщо Стратегію було розраховано на період до 2020 року, тоді де є вітчизняна муніципальна поліція? По-друге, який статус матимуть відповідні муніципальні правоохоронні органи? По-третє, яким чином створення муніципальної поліції сприятиме поліпшенню стану національної безпеки України?

Відповідаючи на поставлені питання, відмітимо, що доцільність і необхідність створення муніципальних правоохоронних органів в Україні має тривалу історію та значну плеяду прихильників і супротивників існування таких інституцій.

В цьому аспекті, ще у 2006 році С.Г. Водотика зазначав, що: «...місцева міліція в наших умовах є синонімом адміністративної міліції, до якої мають входити ППС, дозвольно-реєстраційна служба, служба ДІМ, профілактична та податкова міліція. Всі ці служби і мають виділитись в окрему місцеву міліцію, яка підпорядковується місцевим органам влади. Проте, в реальності виникає чимало дискусійних питань – нормативна база, озброєння, чисельність, кошти, місце в правоохоронній системі, матеріальна база, доля інших підрозділів тощо» [3, с.129].

У дослідженні В.А Орлова можна прослідкувати спроби законодавчого закріплення муніципальної міліції. Зокрема, варто виділити законопроекти: «Про міліцію місцевого самоврядування» від 19 червня 2000 року № 6104, «Про міліцію місцевого самоврядування» від 31 жовтня 2002 року № 2364, «Про місцеву поліцію» від 13 березня 2009 року № 4199 [4, с. 93].

На додачу до цього, С.В. Полтавець цілком слушно відмічає, що спроби законотворців прийняти окремий закон, який би регулював діяльність «муніципальної поліції» поки що не були успішними, так як характер повноважень новоствореної муніципальної поліції має бути надзвичайно широкий від: «охорони пам'яток історії і культури, архітектури та містобудування, палацово-паркових, паркових і садибних комплексів, природних заповідників» до «контролю за використанням і охороною земель, інших природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення» та «врятування життя людей, захисту їх здоров'я, збереження матеріальних цінностей у разі стихійного лиха, екологічних катастроф, епіде-

мій, епізоотій, пожеж, інших надзвичайних ситуацій» [5].

Сьогодні можна стверджувати про те, що законодавчі ініціативи щодо створення уніфікованих за своєю сутністю підрозділів муніципальної поліції в Україні не знайшли належної підтримки. Дискусії про перспективи муніципальної поліції досі тривають у профільних комітетах Верховної Ради України. Таким чином, зазначена складова Стратегії національної безпеки небула реалізована в період до 2020 року.

Натомість, в рамках децентралізації в Україні, активно розвиваються місцеві ініціативи щодо забезпечення безпеки і порядку в громадах. Приміром, у м. Дніпро створені і діють комунальне підприємство «Муніципальна варта» Дніпровської міської ради, а також Інспекція з питань контролю за паркуванням Дніпровської міської ради. Зазначені органи, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [6] та рішень міської ради перейняли на себе частину правоохоронних функцій для протидії окремим видам правопорушень на території міста.

Що стосується повноважень, які має отримати муніципальна поліція у разі створення, думки науковців також доволі різняться. Узагальнюючи наукові позиції та спираючись на публікації у відкритих джерелах, ми можемо виокремити декілька з них: а) дублювання повноважень Національної поліції України на території громади; б) передача частини повноважень підрозділами превентивної діяльності для муніципальних утворень, або ж перепідпорядкування таких підрозділів органам місцевого самоврядування; в) формування повноважень муніципальної поліції на основі різноманітних служб, інспекцій та підприємств. Відповідно, вести мову про єдиний погляд щодо перспектив розвитку муніципальної поліції в Україні завчасно.

Переходячи до того, чи сприятиме створення муніципальної поліції поліпшенню стану національної безпеки України, ми вважаємо – ні. Аргументуючи власну позицію, зауважимо, що сьогодні в Україні триває процес децентралізації, лише після завершення якого у повному обсязі, можна буде вести мову про новий адміністративно-територіальний устрій України, а отже про якісно нові можливості для місцевого самоврядування.

Також, складно уявити, до якої кількості нормативно-правових актів буде потрібно внести зміни і доповнення для початку повноцінного функціонування муніципальної поліції, що в підсумку принесе значно більше проблем ніж користі.

Управління системою органів поліції буде значно ускладнене через наявність місцевих поліцейських структур, що матимуть муніципальне підпорядкування, а отже загальнонаціональні плани дій у напрямку правоохорони потребуватимуть додаткових узгоджень.

Насамкінець, значна кількість держав-учасниць ЄС успішно розвивається без створення інституту муніципальної поліції. Звичайно, маючи унітарну державу, штучне ускладнення системи правоохоронних органів не вбачається нами нагальною необхідною новацією.

Таким чином, дослідивши перспективи створення муніципальної поліції у безпечному вимірі, можна констатувати відсутність об'єктивної потреби у створенні муніципальної поліції в Україні. Водночас, подальший розвиток місцевого самоврядування в Україні може бути спрямований на пошук нових форм і методів взаємодії Національної поліції з населенням, що дозволить у повній мірі забезпечити публічну безпеку і порядок як у громаді, так і у державі в цілому.

---

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України від 03.08.2018. 2018, № 31, стор. 5, стаття 241.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Урядовий кур'єр від 29.05.2015. № 95.

3. Водотика С.Г. Муніципальна міліція: історичний досвід та проблеми функціонування в Україні. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/21751/34%20-%20Vodotika.pdf?sequence=1>.

4. Орлов В.А. Правовий статус муніципальної міліції в Україні: проблеми та перспективи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право, 2014. № 29 Т.1. С. 91-95.

5. Полтавець С. Муніципальна поліція. Спроби створення (частина 1). URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3185:munitsipalna-politsiya-sprobi-stvorenniya-chastina-1&catid=8&Itemid=350.

6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України від 25.06.1997. 1997, № 24, стаття 170.